

DIALOGUS III.

jam altera vice nitide excuso in 8. m. te moneam, *Jul. Cæsar*is Numos æreos magnos haud infrequentes esse, minores vix occurrere. Argenteos autem raros, rarissimos aureos credi: cum quibus Græci pariter, ac in Colonis cusi de pretio certant. Nosse hæc expedit Tyroni, ut, quam dives sit ipse, vel contra quam pauper, intelligat. Etenim non, qui multos, sed qui raros possidet Numos, celebriore est Arcula.

DIALOGUS III.

De
Numo AUGUSTI.
PUBLIUS.

- I. **Q**uater jam mihi Vultum *Augusti* pingebas in *Exercit.* *Proœm.* Numos inter *Familiarum*, vi Tab. III. n. 3. item Tab. IV. n. 9. & 10. rursum Tab. V. n. 8. ubi & n. 9. quintus sequitur Numus, *Augusti* non quidem vultu, nomine tamen illustris. **TULL.** Opportune hæc memoras, ut novæ te rei commoneam, Optime Publi. Nimirum ii, quibus Numi magno jam numero afflunt, dum cimelia sua quam ornatissima cupiunt, varias inibi Series ordinant, v. c. *Familiarum*, *Imperatorum*, *Coloniarn*, *Urbium Græcarum*: nonnulli præterea *Deos*, *Deasque*, *Templa & Sacrificia*, *Trophæa*, *Triumphos*, *Ædificia publica &c.* peculiaribus in Tabellis juxta se collocant. Quoniam proinde unus idemque Numus in *Adversa* quidem ad hanc, in *Aversa* aliam ad Seriem commodum pertinere videtur, receditur sæpe a communi Eruditorum placito, quorum sensu *Adversa*, i. e. anterior ac princeps Numi facies, ea habetur, quæ capite, aut nomine Principis signatur. Si namque in *Aversa* v. g. lègatur *Triumvir* aliquis Monetalis, ejusmodi Numum ii, qui Seriem cupiunt *Familiarum* reddere auctiorem, inverso ordine collocant in Tabellis, cumque alias vultus Imp. supra cubare deberet, infra ponunt, ut ad primum Numi obtutum mox *Turpilianus*, *Surdinus*, *Clovius &c.* aliique de Familiis Romanis compareant. Pari pacto alii Urbis Genium, Coloniæ nomen sive insigne, alii Templum &c. in fronte statuant: *Aversam* itaque, cuius Typus sua cum Serie congruit, in locum *Adversæ* substituunt.

unt. Mirari ergo jam desines, ecur etiam ego tot Numos *Augusti* pauculis tuis Familiarum Numis inseruerim, ut videlicet tres saltem ex iis Tabulas complerem. Novus tamen tibi supereft *Angusti* Numus in *Partis hujus I. Tab. I.* servatus, ubi num. 2. comparet.

Principem in eo vides longe maximum, faustum, ac diuturnum. Cum primis tamen reflecte ad Triumvirorum Reipublicæ constituedæ causa a cæde *Jul. Cæsar* creatorum historiam, compendio tibi a me *Exercit. Proœm. D. X. n. 7. seqq.* recitatam. Erant hi, ut noveris, *Oclavius* quidem *Cæsar* postea dictus *Augustus* *M. Antonius* deinde ac *M. Lepidus*, terribile bonis omnibus collegium, ut graviter *Patinus*, *Plutar-* *Patin.* chi verba ex parte sibi usurpans, quod in fædus cruentum prodendæ patriæ, *Impp. p. 15.* atque effundendi, quocunque supererat, liberi sanguinis causa coaluit. Prior *Plutarch. in* *Vita M.* omnium atque junior, deinde fortuna virtuteque superior *Oclavius* erat, *Anton.* *C. Octavii & Acciæ* filius, primo nomine *Thurinus*, quod cito evanuit, natus sub Ann. U. C. 691. ante Christum 63. Quadrimus nondum patre vero orbatus, *Jul. Cæarem*, cuius sorore mater ejus est genita, adoptione parentem accepit, ab eo in nomen & familiam suam adlectus, & abinde *Cæsar* appellatus, hæresque insuper scriptus. Annum sextum ac decimum ingressus, *Julium* in Hispaniam secutus, militiæ posuit rudimenta: hoc Pvero in arthiam cogitante, juvenis *Cæsar* *Apol-* *loniam* causa studiorum est missus. Fatis autem *Julium* subito prementibus, quantocius advolans Romanam, truculentam cum Antonio & Lepido Triumviratus periodum inchoavit, quam alias percensui. Mutinensi adversus *M. Antonium* bello, ambobus Consulibus cadentibus, solus exercitum obtinuit, sibique Consulatum vindicavit A. U. 711. Altero anno cum *M. Antonio* gessit bellum Philippense in Brutum ac Cassium, *Julii* interfectores, primo prælio fere vietus, altero viator, Tertio in *Luc.* Antonium movit. *M. Antonii* Triumviri fratrem, quem Perusiae ad deditiōnem coegit. Quartum pugnavit in Sext. Pompeium: a quo semel & iterum classe vietus, tandem per Agrippam triumphavit A. 717. Lepidum paulo post ad incitas rededit: in Dalmatas & Pannonios pugnans, varias retulit cicatrices. Decretoria tandem arena cum *M. Antonio* classe ad Actium congressus, A. 723. insigni victoria usus est: sed, dum eum Alexandriæ postea obsideret, multis equitibus fuit multatus, classis tamen adversæ ditione, triumphum tandem de *Antonio* internecinum obtinuit.

Sic æmulis omnibus liber juxta superior, Patris *Julii* vestigiis territus licet ambitu pari, non tamen contentione, ad gloriam graffatus est, Imperium sibi delatum, nisi diurna cum amicis, Mæcænate maxime

DIALOGUS III.

atque Agrippa, consultatione præmissa, minime admittens, & tum quidem in decennium duntaxat: quo exacto iterum in quinquennium iterumque rogari, ut imperare vellet, callidus expetiit. Imperii provincias bifariam partitus, quæ pacatæ erant, Senatui cessit, quæ hostem metuerent, sibi servavit, ut hoc demum pacto penes eum exercitus forent. Pontificatum Maximum defuncto Lepido diligenter iniit, ut Sacrorum potiretur: Consulatum gessit, ut Patribus imperaret, ac Tribunitiam Potestatem, ne populi benevolentia excideret. Crudelitatem Triumviratus sui clementia majestatis non sanavit solum, sed penitus fere delevit. Rempublicam æquissimis legibus, Urbem ædificiis splendidissimis extulit. Pugnavit in Cantabros, Illyricos, Armenos, omnium in Germanos infelicissime, Quintilio Varo turpiter cæso: quapropter jam senior, capite frequenter in parietem illiso, exclamavit: *Quintili Vare, redde legiones!* Soles annos 44. imperavit, Nolæ in Campania obiens e profluvio ventris, nonnullis tamen virus suspicantibus An. Ætat. 77. U. C. 767. Christi sub eo feliciter nati 14. Fuere, qui de eo jactarent, aut nasci nunquam, aut nunquam mori eum debuisse.

IV,

PUB. Dulcis mihi fuisti, Tulli facundissime, hac iterum narratione: sed trium puto verborum oblitus es, quibus te in historia Impp. usurum alias proposuisti. TULL. Dum regni primordia percensenda, triverbio locus non est: scire profecto expedit, quibus demum mediis Libertas in servitutem abierit, quibus artibus Tyrannis in solio non substiterit modo, sed & placuerit. Jam Numum expendamus, apud te æreum medium, nigro vernice tinctum, probatum, beneque conservatum. Vides summi hujus principis caput lauro florente incinctum, neque excidit tibi, ut reor, *Julio* semper esse laureato a Patribus induitum. De Augusto memoriae Plinius prodidit, cum *Livia Drusilla* eidem

Tab. I.
Num. 2.Plin. Hist.
Nat.L.
XV.c. 30.

quarto esset pæcta, sub dio illi sedenti Aquilam ex alto Gallinam candidam in gremium demisisse, quæ lauri ramum rostro suo detinebat. Illico aruspices Gallinam, omnemque ejus sobolem educari, laurum vero in villa Cæsarum plantari curabant, sylva inde enata. Hac deinde de rami propagine *Augustum*, cum triumpharet, lauream decerptam, capiti imposuisse semper: quod exemplum, ut ille *Julii* imitatione, ita cæteri Impp. sua infecuti sint. Celeberr. tamen Reuschius ex Aurel. *Victore* illustrem profecto *Augusti* sententiam affert. ita profati. *Jactantis esse ingenii atque levissimi, ardore triumphandi, & ob lauream coronam, id, est, folia infructuosa, in discrimen per incertos eventus certaminum securitatem civium præcipitare.* PUB. Reprehendit hoc pacto, ut reor, optimus senex, quod

Reusch.
Gemm.
Eberm.p.
75.

quod junior ipse amavit: quamquam toto differant cœlo, æquo Marte poscente lauream virtute mereri, & solo laureæ ambitu classica canere.

TULL. Legendam percense. PUB. Sic demum habet: CAESAR. AUGUSTUS DIVI F. ilius. P. ater. P. atrix. TULL. Ubi nomen Octavi? In nullo id Nomo Principis hujus requiras: adoptione quippe a Julio facta absorptum est, eique Cæsaris nomen successit. Atque hoc ingens beneficium docent verba: DIVI i. e. Julii F. ilius. Affert Eruditiss. Liebe in præclara illa Gotha Numaria Numum aureum Jul. Cæsaris, in cuius Aversa videoas Augustum nudo capite hac cum epigraphæ sane non vulgari: C. aius CAESAR COS. ul. PONT. ifex. AUG. ur. Unde liquet, Augustum non Cæsaris Patris cognomen solum, sed & Prænomen Caii accepisse, nominibus veri patris sui penitus abolis, cum alias, more Quiritum, adoptati Gentile nomen suum leviter inflexum retinerent, aut veri etiam parentis nomen: quo pacto Augustus scribi debuisset a gente sua Octavia Octavianus, vel Octavii filius, PUB. Mihi porro meo in Nomo superbum satis videtur, & Julium appellari Divum, & Augustum se Divi filium jaſtare. TULL. Quiritum ea superstitione in omnes pervagata est, ut illos etiam Principes, quos propter tyrannidem fustulerant, a morte Græca quidem dialecto "Hæres, Heroes, latina Diros, Conſecratos, Sideribus receptos appellarent ipsi, vel appellari paterentur, eo honore ad parentes pariter vel natura vel adoptione, ad Uxores deinde ac Liberos etiam propagato. Certe Domitianus, quam impius Princeps! ita tamen a Silio Italico laudatur:

O Nata DEUM DIVOS que dature!

Quidquid ill. Spanhemius commemoraret, in Nomo Græco, a præstantiss. Morellio descripto, appellatum esse Neronem a Claudio adoptatum: ΚΑΙΣΑΡ ΘΕΟΣ ΘΕΟΥ ΥΙΟΣ: CAESAR DEUS DEI seu Divi F. ilius. Spanhem. Cætera, quæ ad hunc locum facerent, Exercitationum nostrarum Par- T.II. Diff. ti VI. & ultimæ reservo, quæ de Conſecrationis Augustæ deliriis aget. XII. §. 491.

Quemadmodum vero, dum legis in Nomo tuo CAESAR, Gen- tem intelligis, cui se Octavius insertum testatur, Julianum nempe ac Cesa- rum, dumque legere pergis DIVI F. ilius, factam a Julio jam consecrato ejusdem notas adoptionem: ita nomen AUGUSTUS summam tibi il- lius dignitatem enunciat. Primus quippe id nominis tulit. Tractatum a Senatu fuisse Florus scribit, an, quia Octavius condidisset Imperium, Florus IV. Romulus vocaretur? sed sanctus & reverentius visum est nomen AUGUSTI, 12. ut scilicet jam tun, dum colit terras, ipse nomine & titulo consecraretur. Ovid. Fa- Canente quippe Ovidio:

v.

Goth. Nm
p. 53.

Sil. Ital.

L. III. v.

Spanhem.

T.II. Diff.

XII. §.

491.

VI.

DIALOGUS III.

*Sancta vocant AUGUSTA Patres; AUGUSTA vocantur
Templa, Sacerdotum rite dicata manu.*

Quo circa Græcis per Σεβαστὸς scribitur, quod idem est, ac
Dio.Coccei Venerabilis, Adorabilis: & apud Dionem Coccejanum hoc nomen Potestatem
L.LIII.p. non sonat; sed Splendorem Dignitatis. Quo sensu id pariter *Apuleius accep-*
107. pit, inquiens: Unus omnium GRATIANUS potestate Imperator, virtute
Victor, AUGUSTUS SANCTITATE, Pontifex religione. Quoniam porro
Apulei. in hoc nomen Cæsar magna virtute atque felicitate fustinuit, postquam
Grat. Act. eidem in VII. Consulatu Id. Jan. An. U. C. 726. a Senatu oblatum est,
accidit, ut eodem alii deinde Impp. tanto tempore gloriarentur, idque
in eos perpetua successione ita transiret, quemadmodum in Ægypti Re-
ges Pharaonis, in Syros Seleuci. in Ponticos Mithridatis, in Parthos Arsa-
cis, in Armenios Tigranis nomen propagatum est. Factum est etiam la-
psu temporis nomen Potestatis usque adeo, ut plures Impp. & hos inter
primus fere Hadrianus, neglectis aliis omnibus elogiis, Augusti tantum in
Numis scriberentur, quemadmodum & tu infra in Nomo Hadriani aliud
nihil leges, quam HADRIANUS AUGUSTUS: quo uno nomine,
quidquid ad Imperioriam Majestatem pertinuit, complecti est visus.
Cave sis ergo, ut ii te fallant, quorum dialecto vox hæc *Augustus* quasi
ab augendo dicta, Imperii Ampliatorem designat. Aut, si forsitan in Cl.
Harduini sententiam penitus novam, ab omni porro antiquitate alienam,
incideris, eam leviter arripias: qua voluit, *Augusti* nomen, æque ac
Cæsaris, in cæteros omnes Impp. manasse, quasi nomen Gentile, quod
Spanb. unde supra p. 371. seqq. ii cognato agnotoque a Cæsaribus sanguine descenderint. Cui penitus
convellendæ Ill. Spanhemius, quamvis sine bile, nervos tamen omnes
intendit.

VII. *PUB.* Quæso te? Venerande Tulli, si sic demum in cæteris omni-
bus Impp. numis, tamque prolixè versaberis, quem exitum reperies;
Sed abundat in me amor tuus, cui omnis demum labor est brevis: ego
porro tam reconditæ eruditionis favos cupidissimis faucibus lambo.
TULL. Exibo, ne dubita, si primas tibi Laconicæ Quiritum Sapientiæ
venas aperuero. Hærere tibi postea ad singulas voces, ubique recur-
rentes, quemadmodum nunc quidem fit, minime deinceps continget.
Restat adhuc postremum in Nomo tuo, illudque pretiosum in paucis
elogium P. atris. P. atrix. Serius, an citius bellum hoc nomen, cum
Julio Parenti, tum Cæsari Augusto, eiusdem adoptione filio, delatum sit,
Sueton. in addubitant Eruditæ. Verum Julio non a morte primum per M. An-
Jul. c. 85. tonium illud tributum esse, cum memoria ejus columnam statueret mag-
nificam, eique inscriberet: PARENTES PATRIÆ: sed jam viventi ac-
cla-

clamatum, numis testibus, discimus, cuiusmodi eadem cum appellatione *Goltz.* in
diligentiss. *Goltzius* dudum vulgavit. *Augusto* autem præclarum hoc *Cæf. Tab.*
elogium in *Consul. XIII. Trib. Pot. XXI.* adeoque *An. U. C. 752.* *III.*
Non. Febr oblatum, *III. Spanhem.* post *Card. Norisium*, & *Jac. Perizo.* *Spanh. T.*
nium, *Clar. Viros*, e vet. *Kalendarii* fragmento apud *Gruterum* manifeste *II. p. 446.*
evincit. Quis modus offerendi, quæ deinde oblati hujus nominis apud
Augustum jucunditas, *Suetonius* tibi eloquatur, apud quem lego. *Quod Sueton. in*
bonum faustumque sit tibi, inquit *Valerius Messalla*, domique tua, *Cesar Aug. c. 58.*
Auguste, sic enim nos perpetuam felicitatem *Reipublicæ*, & leta huic precari
existimamus, *Senatus* te, consentiens cum *Populo Romano*, consalutat *PATRIÆ PATREM.* Cui lachrymans *Augustus* respondit his verbis. *Ipsa enim sicut*
Messalæ sunt verba, compos factus votorum meorum, *Patres Conscripti*, quid
habeo aliud deos immortales precari, quam ut hunc consensum vestrum ad ultimum
vitæ finem perferre mihi liceat?

Vim vero nominis hujus, quod sane honoris erat, ac cautionis, *VIII.*
ut scilicet sibi subjectos ceu liberos diligeret, & ab iis vicissim ut Pa-
ter coleretur, perspicue *Seneca* docuit, scribens: *PATREM* quidem *Senec. de*
PATRIÆ appellavimus, ut sciret, datam sibi potestatem patriam, quæ est *Clem. L. I.*
temperatissima, liberis consulens, suaque post illos ponens. *Nobilis hæc Ap-* *c. 4.*
pellatio a *Senatu*, si æquo esse ei licuit, ac sapienti, neque metu ad adul-
landum compulsus est, principibus suis nec statim est data, neque ab his,
qui meliores erant, subito admissa: ut toties laudatus *Spanhemius*,
eundo prope per singulos, amplissime docet. Tu uno teste contentus,
Ovidium audi, cuius etiam vadimonio *Augustus* se vere ut *Patrem Patriæ*
gescit. Ita ille:

Sancte PATER PATRIÆ, tibi plebs, tibi Curia nomen

Ovid. Fast.

Hoc dedit, hoc dedimus nos tibi nomen Eques.

L. II. v.

Res tamen ante dedit, sero quoque vera tulisti

127. seqq.

Nomina: jam pridem tu PATER URBIS eras.

Magnus ille Tull. Cicero, tanta *Reipublicæ* columnæ, ac *Liberatis*, donec
ei caput præfectum, ac lingua amputata, acerrimus vindex, cuique omnium primo *Parenis Patriæ* elogium *Romæ* obtigit, Columnam illam
supra commemoratam, ac *Julio* per *M. Antonium* cum *elogio Parentis Cicer. Phil.*
Patriæ positam, *exsecuratum* fuggillavit. *Clarius* longe testimonium *Au-* *L. c. 2.*
gusto perhibuit *Seneca*, his quidem verbis: *Bonum Principem Augustum & Senec. de*
bene illi convenisse PARENTIS noimen fatemur. *Clem. L. I.* *c. 10.*

PUB. Dii tē ament, *Tulli Honorande*, quod brevi equidem perio-
do plurima memoratu dignissima complecteris. Hoc demum est La-
conicam *Quiritum Sapientiam* recte evolvere, si vocum, quas legimus
in

DIALOGUS IV.

in Numis , vim pariter ac pondus solida eruditione pervadimus.
TULL. Ego vero hoc demum addo , Numos Augusti in ære medio
 obvios , raros in magno , in aureo argentoque vulgares a Patarello dici:
 Græci quoque , magnos si demas , non infrequentes sunt , sed in Co-
 loniis cuius rarissimi .

DIALOGUS IV.

De

Numis TIBERII, CAII, CLAU-
DII, atque NERONIS.

TULLIUS.

I. **E**rit paulo post , Optime Publi , ut iter nostrum Augustum ve-
 lis decurramus , ut ajunt , atque quadrigis , plerisque munerum
 supremorum nominibus iam explanatis . Hoc Dialogo 4. Au-
 gustos videbimus , quibus Cæsaris nomen gentile erat , uno sem-
 per alterum adoptantes Primus eorum Tiberius , cujus Numum ego
 Tab. I. pinxi Tab. I. n. 3. tu æreum , & magni moduli tenes . PUB. Nudo
 Num. III. is capite dextram respicit , vafri quid nescio oculis spirans . Nimirum
 vaferrimus totus , vultu ac voce animi dolum perpetuo celans . Gen-
 te initio Claudius erat , Tiberii Claudi filius ex Livia Druilla : cum vero
 eundem mater utero gestaret , ipsam Augustus , viro suo abductam , si-
 bi conjugem accepit , prolis itaque vitricus effectus . Non deerant
 tamen , qui Tiberium ab Augusto antea adulteris amoribus genitum crede-
 bant . Graiis literis atque Latinis probe institutus , elegantia dicitur
 carmina panxisse : bellica insuper virtute adversum Rhætos , Pannones ,
 atque Germanos admodum clarus , triumphos , ovationemque prome-
 ritus est . Sed callidum ejus ingenium , atque cætera vitia brevi subo-
 doratus Augustus , parum ei favit nec ante , quam Caius & Lucius ,
 sui e filia Julia nepotes , præcoci fato sublati essent , ægre a Livia in-
 ductus , eum in filium adoptavit , atque imperii successionem firmavit
 cum annum ætatis jam ageret LVI . Ut videlicet ipse , cum Romam
 vitiis suis Tiberius deinde inquinaret , desiderabilior fieret , quod
 Suetonius notat , Imperio admotus , virtutum prope omnium atque
 vitiiorum